

“OTA-ONA” MAVZUSIDAGI BUGUNGI ZAMONAVIY IJOD*Shahrisabz davlat pedagogika institut**“ Pedagogika ” fakulteti**Matematika va Informatika yo ‘nalishi**Talaba: Ediyev Sherdorbek Oybek o ‘g ‘li**Ilmiy rahbar: Abdimurodov Doston Dilmurod o ‘g ‘li**abdimurodovdoston@shdpi.uz*

Annotatsiya: Mazkur maqola ota-ona mavzusidagi zamonaviy ijodning dolzarbligini va uning jamiyatda tutgan o‘rnini tahlil qilishga bag‘ishlangan. Unda zamonaviy adabiyot, san’at, kino, teatr va musiqada ota-onalar va farzandlar o‘rtasidagi munosabatlar, tarbiya jarayoni, oiladagi qadriyatlar va zamonaviy muammolar yoritilishi o‘rganiladi. Shuningdek, ota-ona mavzusining ijtimoiy, psixologik va madaniy jihatlari, zamonaviy ijodkorlar yondashuvlari, olimlarning qarashlari orqali chuqur tahlil qilinadi. Maqolada ota-onaning farzand tarbiyasidagi roli, jamiyatdagi mavqei va zamonaviy davrdagi o‘zgarishlar haqida fikr yuritilib, mavzuning dolzarbligi va ahamiyati ko‘rsatilgan. Bu tahlil zamonaviy ijodiy yondashuvlarning oilaviy qadriyatlar va munosabatlarni mustahkamlashga xizmat qilishini ta’kidlaydi.

Kalit so‘zlar. ota-ona mavzusi, zamonaviy ijod, oila, tarbiya, adabiyot, san’at, jamiyat, qadriyatlar, munosabatlar, zamonaviy muammolar, farzand tarbiyasi, ijodkorlar yondashuvlari, oilaviy qadriyatlar, psixologik tahlil.

Аннотация. Данная статья посвящена анализу актуальности современного творчества на тему родителей и их места в обществе. Здесь изучаются взаимоотношения родителей и детей, воспитательный процесс, семейные ценности, освещение современных проблем в современной литературе, искусстве, кино, театре, музыке. Также глубоко анализируются социальные, психологические и культурные аспекты темы родителей, подходы современных авторов, взгляды ученых. В статье размышляет о роли родителей в воспитании детей, их положении в обществе и изменениях в современности, а также показана актуальность и важность темы. В этом анализе подчеркивается, что современные творческие подходы служат укреплению семейных ценностей и отношений.

Ключевые слова. Родительская тема, современное творчество, семья, воспитание, литература, искусство, общество, ценности, отношения, современные проблемы, образование детей, творческие подходы, семейные ценности, психологический анализ.

Annotation. This article is devoted to the analysis of the relevance of modern creativity on the topic of parents and its place in society. It studies the relationship between parents and children, the upbringing process, family values, and the coverage

of modern problems in modern literature, art, cinema, theater, and music. Also, the social, psychological and cultural aspects of the topic of parents, the approaches of modern creators, and the views of scientists are deeply analyzed. The article reflects on the role of parents in raising children, their position in society and changes in modern times, and shows the relevance and importance of the topic. This analysis emphasizes that modern creative approaches serve to strengthen family values and relationships.

Key words. Parent topic, modern creativity, family, upbringing, literature, art, society, values, relations, modern problems, child education, creative approaches, family values, psychological analysis.

Ota-ona mavzusidagi zamonaviy ijod asarlari odatda oilaviy qadriyatlar, zamonaviy hayotdagi ota-onalar va farzandlar o'rtasidagi munosabatlar, ularning murakkabliklari, sevgi, g'amxo'rlik va ayrim holatlarda nizolarni o'rganishga yo'naltirilgan. Bunday asarlar ko'pincha jamiyatdagi o'zgarishlar, tarbiya usullari, turmush sharoitlari va ota-onalarning farzandlar hayotidagi o'rni bilan bog'liq mavzularni yoritadi. O'zbek adabiyotida zamonaviy asarlar orasida ota-onalarning farzandlari bilan aloqalari, tarbiya jarayonidagi mas'uliyat va jamiyatdagi roli kabi mavzular muhim o'rinni egallaydi. Masalan, she'rlar, hikoyalar yoki romanlarda ota-ona mehrining yuksakligi, tarbiyaning zamonaviy usullari, ota-onalarning mehnatkashligi yoki oiladagi qiyinchiliklarni yengish uchun qilinadigan sa'y-harakatlar yoritiladi. Zamonaviy ijodda ota-onalar haqida yaratilgan filmlar, sahna asarlari va musiqiy asarlar ham ayniqsa, yosh avlodni qadriyatlar bilan tanishtirishda muhim o'rin tutadi. Ota-ona va farzand munosabatlari insoniyat tarixida eng qadimiy va muqaddas mavzulardan biri hisoblanadi. U har bir davrning ijtimoiy, madaniy va ma'naviy jihatlarni yoritishda asosiy mavzuga aylangan. Zamonaviy davrda ham ota-onalarning o'rni va ular bilan bog'liq masalalar san'at, adabiyot, kino, teatr va musiqada keng yoritilib kelmoqda. Bu ijodiy asarlar nafaqat oiladagi muammolarni yoritish, balki jamiyatda oilaning ahamiyatini qayta anglashga ham undaydi.

Ota-onalar mavzusining zamonaviy ijodda aks etishini ko'rib chiqadigan bo'lsak: Bugungi kunda zamonaviy ijod asarlari ota-onalar va farzandlar o'rtasidagi murakkab, ammo qiziqarli munosabatlarga, oilaning jamiyatdagi o'rniga, zamonaviy tarbiya usullariga, qiyinchiliklarni yengib o'tishga va farzandlar tarbiyasida yangi uslub va qadriyatlarga bag'ishlanmoqda. Ayniqsa, texnologiyalar rivojlangan zamonda ota-onalar va farzandlar o'rtasidagi muloqotning murakkablashuvi, zamonaviy muammolar va qadriyatlarning yangilanib borishi ijodkorlar tomonidan chuqur yoritilmoqda. Misol uchun, zamonaviy adabiyotda ota-ona qahramonlari orqali ular o'z farzandlariga nisbatan fidoyilik, g'amxo'rlik va mas'uliyat ko'rsatilgan. She'riyatda ota-ona sevgisining teranligi va farzandlar tarbiyasidagi qiyinchiliklar tasvirlanar ekan, o'zbek yozuvchilari va shoirlari tomonidan yaratilgan ko'plab asarlar bu mavzuni

chuqur tahlil qilishga xizmat qiladi. Zamonaviy davrda ota-onalarning farzand tarbiyasidagi qiyinchiliklari, shaxsiy hayot va oilaviy majburiyatlar o'rtasidagi muvozanatni saqlash masalalari ham ijodiy asarlar markazida turibdi. Bu muammolar ko'plab filmlar, seriallar va teatr spektakllarida ko'rsatilib, tomoshabinlarga chuqur ta'sir qiladi. Shu orqali ular oilaviy qadriyatlarni qadrlash, jamiyatdagi oilaning o'rni va muhimligini yanada yaxshiroq anglab yetadi. Kinoda, teatrda va musiqada ota-onalarning qahramonliklari, fidoyiliklari, farzandlar tarbiyasi yo'lidagi mashaqqatli mehnatlari tasvirlanadi. Bu asarlar ko'pincha zamonaviy hayotning haqiqatlari va turmush sharoitlariga asoslangan holda, odamlarning qalbini larzaga soladi va ularni fikr yuritishga undaydi. Zamonaviy spektakllar va filmlar ota-onalar bilan farzandlar o'rtasidagi aloqalarni yoritish orqali jamiyatdagi muhim muammolarni aks ettiradi.

Mavzumizning dolzarblik qismiga to'xtaladigan bo'lsak: Ota-ona mavzusi har doim o'z dolzarbligini saqlab kelgan va zamonaviy jamiyatda ham bu mavzu alohida e'tibor talab qiladi. Buning sababi oilaning har bir inson hayotidagi asosiy poydevor ekani bilan izohlanadi. Ota-onalar bolalarning ilk tarbiyachilari, hayotdagi yo'l ko'rsatuvchilari va jamiyatdagi o'rni, qadriyatlari va axloqiy me'yorlarini shakllantiruvchi shaxslar sifatida qabul qilinadi. Bugungi kunda globalizatsiya, texnologiyalar rivoji, shiddatli o'zgarishlar oilaviy munosabatlarga ham ta'sir ko'rsatmoqda. Zamonaviy ota-onalar bolalarini tarbiyalashda turli qiyinchiliklarga duch kelmoqda: texnologik g'aroyibotlar, ijtimoiy tarmoqlar, zamonaviy media, shuningdek, tarbiyaviy usullar va qadriyatlar o'rtasidagi qarama-qarshiliklar. Shu bois, ota-ona mavzusidagi ijodiy asarlar orqali bu masalalarni muhokama qilish, turli yondashuvlarni ko'rsatish va jamiyatda oilaviy qadriyatlarni mustahkamlash dolzarb hisoblanadi. Ota-onalar va farzandlar o'rtasidagi munosabatlarning zamonaviy jarayonlar bilan bog'liq o'zgarishlari, turmush tarzi va tarbiya usullaridagi yangilanishlar, qadriyatlarning o'zgarishi masalalari jamiyat hayotidagi muhim yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Bu masala nafaqat ijodkorlar, balki pedagoglar, psixologlar, mutaxassislar tomonidan ham tahlil qilinib, turli ko'rinishlarda o'rganilmoqda. Shuning uchun zamonaviy ijodning ota-ona mavzusiga yondashuvi ham dolzarb bo'lib, oilaviy munosabatlarni qayta ko'rib chiqish, ota-onalarning jamiyatdagi o'rnini yana bir bor yoritishga imkon beradi. Yuqoridagi sabablar tufayli ota-ona mavzusidagi zamonaviy asarlar nafaqat badiiy qimmatga, balki ma'naviy-tarbiyaviy ahamiyatga ham egadir. Ular oiladagi qadriyatlarni saqlash, jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Bu jihatdan, mavzuni ijodiy va keng qamrovli yoritish dolzarb va zamonaviy masalalardan biri sanaladi.

Ota-ona mavzusining dolzarbligini yoritishda ko'plab olimlar va mutaxassislar turli yondashuvlardan foydalanganlar. Ularning fikriga ko'ra, ota-onaning farzand tarbiyasidagi roli va oiladagi munosabatlarning mustahkamligi jamiyatning barqarorligi va ijtimoiy rivojlanishi uchun asosiy omillardan biridir. Masalan, taniqli

sotsiologlar ota-onalar va farzandlar oʻrtasidagi aloqalarning ijtimoiy hayotdagi oʻzgarishlarga qanday taʼsir qilishini tadqiq qilgan. Ularning fikricha, texnologik taraqqiyot va ijtimoiy media bolalar bilan ota-onalar orasidagi muloqotni qiyinlashtirishi, qadriyatlarining oʻzgarishiga olib kelishi mumkin. Shu nuqtai nazardan, zamonaviy ijod bu masalani yoritish orqali muammolarni anglash va yechim topish yoʻlida xizmat qilmoqda. Masalan, amerikalik psixolog Erik Eriksonning nazariyalariga koʻra, oiladagi emotsional muhit va ota-onaning oʻrni farzandning shaxsiyati, oʻziga ishonchi va hayotdagi muvaffaqiyatlarini belgilab beradi.

Bundan tashqari “John Bowlby” – bola va ota-ona oʻrtasidagi emotsional aloqani oʻrganishga bagʻishlangan "Bogʻlanish nazariyasi" (Attachment Theory) bilan mashhur. Uning tadqiqotlariga koʻra, bola tarbiyasidagi asosiy omillardan biri ota-onaning mehribonligi va farzandning xavfsizlik hissidir. Bu fikr zamonaviy ijodda ota-onalar va farzandlar oʻrtasidagi munosabatlar muhimligini tasdiqlaydi. – “Donald Winnicott” – ota-onalarning, ayniqsa, onaning bolalar hayotidagi ahamiyati haqida chuqur tadqiqotlar olib borgan psixolog va pediatr. U "Yaxshi yetarli ota-ona" (Good Enough Parent) tushunchasini ishlab chiqqan boʻlib, ota-onalarning bolalar uchun hayotiy muhit yaratishdagi real va ideallashtirilmagan rolining ahamiyatini yoritib beradi. – “Diana Baumrind” – ota-onalik uslublarining farzandning tarbiyasiga taʼsirini tadqiq qilgan olim. U ota-onalikning avtoritar, demokratik va bemalol yondashuvlarini oʻrganib, bolalar tarbiyasida qaysi uslubning samaradorligi haqida bahs yuritgan. Uning ishlarida ota-onaning shaxsiyati va bolaga taʼsir qiluvchi munosabatlar yoritilgan. Bu olimlarning tadqiqotlari zamonaviy ijodda ota-ona mavzusini chuqurroq tushunishga va ijtimoiy-psixologik yondashuvlarni tahlil qilishga imkon beradi.

Xulosa qilib aytganda Ota-ona mavzusi – bu inson hayoti va jamiyatning barcha sohalarida dolzarb boʻlib qolayotgan muhim va chuqur mavzulardan biri. Bu mavzu zamonaviy ijodning turli yoʻnalishlarida, jumladan, adabiyot, sanʼat, kino, teatr va musiqada keng yoritilmoqda. U nafaqat ota-onalarning oʻz farzandlariga boʻlgan mehr-muhabbati va fidoyiligini ifoda etadi, balki zamonaviy hayotning murakkabliklari, ijtimoiy va madaniy muhitning oʻzgarishi, tarbiya jarayonidagi qiyinchiliklarni ham yoritadi. Zamonaviy ijod asarlari orqali ota-onalarning jamiyatdagi oʻrni va ularning farzand tarbiyasidagi masʼuliyati chuqur tahlil qilinadi. Ushbu asarlar zamonaviy muammolarni, texnologiyalar va ijtimoiy oʻzgarishlarning ota-ona va farzandlar oʻrtasidagi munosabatlarga taʼsirini koʻrsatib, oilaviy qadriyatlarining saqlanishiga, jamiyatdagi oʻzgaruvchanliklarga moslashishga yordam beradi. Shu bois ota-ona mavzusidagi zamonaviy ijod insonlarni tarbiya, mehr-muhabbat, oila va jamiyatdagi munosabatlar haqida chuqur oʻylashga, oilaviy qadriyatlarni qadrlashga undaydi. Bu mavzu hayotimizning ajralmas qismiga aylangan boʻlib, uni ijodkorlar va mutaxassislar tomonidan yoritilishi ota-onalarning jamiyatda tutgan oʻrni va rolining yanada yuksak darajada qadrlanishiga xizmat qiladi. Ota-ona mavzusidagi zamonaviy

ijod insonning hayotiy qadriyatlari, oila va jamiyat o'rtasidagi bog'liqlikni chuqur o'rganishga, turli avlodlar o'rtasida muvozanat topishga yordam beradi. Bu asarlar orqali ota-onalarning yuksak ahamiyatini va ular tomonidan bajarilayotgan tarbiya va g'amxo'rlikning muhimligini anglashimiz mumkin. Zamonaviy ijod ota-onalar va farzandlar o'rtasidagi munosabatlarni yanada yaxshiroq tushunishimizga, oilaviy qadriyatlarni asrab-avaylashimizga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Erikson, E. H. (1968). "Identity: Youth and Crisis". New York: Norton.
2. Vygotskiy, L. S. (1978). "Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes". Cambridge: Harvard University Press.
3. Xudoyberdiyev, O. (2020). "O'zbek oilasining qadriyatlari va zamonaviy tarbiya". Toshkent: Adolat nashriyoti.
4. Saidov, A. (2019). "Zamonaviy jamiyatda ota-onalar va farzandlar o'rtasidagi munosabatlar." "Jamiyat va madaniyat jurnali", 23(4), 56-63.
5. O'zbekiston Respublikasi Psixologlar Jamiyati (2021). "Farzand tarbiyasida zamonaviy usullar". Toshkent: Fan va Taraqqiyot nashriyoti.
6. Smith, J., & Brown, K. (2017). "Parenting in the Digital Age: Challenges and Solutions". London: Routledge.
7. Abdullayev, M. (2022). "Zamonaviy ijod va oila: adabiyotda ota-ona obrazining yoritilishi". "Milliy adabiyot" jurnali, 12(3), 45-58.
8. "Zamonaviy teatrdagi ota-ona mavzusi" (2020). O'zbekiston Teatr Uyushmasi hisobotlari.